

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULLARINA BAŞVURAN ADAY ÖĞRENCİLERİN OKULA GİRİŞ AMAÇLARI, OKULLARIN ÖĞRENCİ SEÇME KRİTERLERİ VE OKULLARIN AMAÇLARI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Nevin GÜNDÜZ *

Hakan SUNAY *

ÖZET

Bu çalışma, Ankara'da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının sınavlarına girecek olan aday öğrencilerin bu okullara giriş amaçları ile yine bu öğrencilerin öğrenci seçme kriterleri ve okulların amaçları ile ilgili görüşlerinin ortaya konulmasını amaçlamıştır. Çalışmaya Ankara'daki üç üniversitenin spor yüksekokullarına başvuran 270 erkek ve bayan öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak bir anket uygulanmıştır. Veriler SPSS paket programında analiz edilmiş, frekans dağılımları ve yüzde değerleri bulunmuştur. Ayrıca seçeneklerin önem dereceleri çıkartılmış ve her biri belli bir ağırlık verilerek her seçenek için toplam bir sıralama elde edilmiştir. Ayrıca bazı sorulara verilen cevaplar arasındaki ilişki kaykare testi ile anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) düzeyinde bakılmıştır. Bu testin varsayımları karşılayamadığı durumlarda çapraz tablo üzerinden açıklamalar yapılmıştır.

Çalışma sonucunda; aday öğrencilerin BESYO'larına giriş amaçlarında "Sporu sevdiği için" tercih edenler birinci, "Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği mesleğini sevenler" ikinci, "Ailesinin teşviki" ile girenler üçüncü sırada yer almıştır. Aday öğrencilerin BESYO'larının amaçlarına ilişkin görüşlerinde, "BESYO' larını sadece Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren kurum" oldukları birinci, "BESYO'larının Türk Sporuna Spor Yöneticisi yetiştiren kurumlar" oldukları ikinci ve "BESYO'larının Türk spor politikasını yönlendiren kurumlar" olduğu ise üçüncü sırada yer almıştır. Çalışmada aday öğrencilerin giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinin önem sıralamasında "BESYO' larına girişte dayanıklılık kriterlerine önem verilmesini" tercih edenler birinci, "Sürat testi kriterlerine önem verilmesini" tercih edenler ikinci, "Beceri-koordinasyon kriterlerine önem verilmesini" tercih edenler ise üçüncü önem sırasında tercih etmişlerdir. Aday öğrencilerin BESYO' larına giriş kriterlerinin ağırlıklarına ilişkin görüşlerinde "Sürat testinin katkısı", birinci, "Spor branşlarının katkısı" ikinci ve; "Dayanıklılık testinin katkısı" ise üçüncü sırada belirtilmiştir.

Bulgular Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına başvuran aday öğrencilerin sporu ve öğretmenlik mesleğini sevdikleri için tercih ettikleri, BESYO' nun amaçlarına ilişkin görüşlerinde ise, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni yetiştiren bir kurum olarak belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, Aday Öğrenciler, Seçme Kriterleri

* Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA

THE OPINIONS OF CANDIDATE STUDENTS ABOUT THE AIMS OF APPLYING TO THE SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS, THE STUDENT SELECTION CRITERIA AND PURPOSES OF THESE SCHOOLS

SUMMARY

This study investigates the opinions of the candidate students about the aims of applying to the school of physical education and sports and the opinions about the schools purposes together with the student selection criteria 270 female and male students who were applied to these universities namely the school of physical education and sports of Ankara University, Gazi University and Hacettepe University, School of Sports Sciences and Technology are voluntarily participated in this study. The Questionnaire was applied to obtain the data in five parts. The data of the research has been evaluated by SPSS program and they have been interpreted in tables by means of frequency and percentage values

As a result of this study; purposes of the candidate students applying the school of physical education and sports; the first one is "They like sport", the second one is "they like the physical education and sports education teaching career" and the third one is the "families encouragement". The candidate students' opinion about the school purposes; the first one is "the school of physical education and sports is the organizations that they only educate the physical education teachers", the second one is "the school of physical education and sports is educating the sport management to the Turkish sport" and the third one is "the school of physical and sports is the organizations that they are direct the Turkish sports politics". According to the opinions of the candidate students about the selection criteria; first one is "endurance test" the second one is "sprint test", the third one is "skill coordination is" in this research. According to the opinions of the candidate students about how the selection criteria of the students must be, the first one is "sprint", the second one is "branch of sports" and the third one is "endurance test".

The results of this study shows, that the candidate students are applying to the school of physical education and sports, because; they like sports and teaching professions, secondly the opinion of the candidate students about the school of physical education and sports purposes is "the organization in which they educate the physical educators and sport teachers".

Key Words: *The School of Physical Education and Sports, Candidate Students, Selection of Criteria*

GİRİŞ

Genel eğitim içerisinde önemli bir yeri olan Beden Eğitimi ve Sporun amacı, öğrencilerin fiziksel, psikomotor (sinir-kas), zihinsel, ruhsal, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmaktır^(1,12). Beden Eğitimi ve sporun amaçlarına ulaşılabilmesi için kaliteli eğitimcilerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimcilerinin yetiştirilmesi çok çeşitli aşamalardan geçtikten sonra Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokul veya Bölümlerinde yapılan dört yıllık bir eğitim ile gerçekleşmektedir⁽¹²⁾. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına girmek bazı özel niteliklere sahip olmayı gerektirir. Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor eğitimcisi olacak adaylar, genelde Üniversite giriş sınavlarında herhangi bir eğitim kurumuna girecek puanı alamamış, yani düşük puan almış öğrenciler arasından ön kayıt sistemine göre seçilmektedir. Ön kayıt yaptıran bu adaylar çeşitli fiziki yetenek testlerinden geçirilmekte ve bu testler sonunda

başarı durumuna göre seçilmektedir ^(10,12). Söz konusu kurumlara öğrenci seçiminin farklı sistemlerle gerçekleştirildiği görülmektedir ⁽¹²⁾. Örneğin, 1999 yılı itibarıyla, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinde sınavlar iki aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Bunlardan Ankara Üniversitesi 115 puanla öğrenci kabul edip özel yetenek sınavı ve mülakat sınavı yaparken ⁽²⁾, Hacettepe Üniversitesi 105 puan öğrenci kabul edip, Sportif genel kültür ve özel yetenek sınavı yapmaktadır ⁽⁶⁾. Gazi Üniversitesi ise 120 puanla öğrenci kabul edip atletizm, branş ve koordinasyon sınavını yapmaktadır ⁽⁵⁾.

Öğretmenlerin mesleklerini severek ve isteyerek seçmeleri, onların çalışma hayatlarında başarılı, verimli ve üretken olmalarını sağlamakta, dolayısıyla bu nitelikleri öğrencilere kazandırmak için Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren kurumların çaba harcamalarını gerektirmektedir ⁽¹⁰⁾.

Bu çalışmanın amacı da, Ankara'da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının sınavlarına girecek olan aday öğrencilerin bu okullara giriş amaçları ile yine bu okulların öğrenci seçme kriterleri ve okulların amaçları ile ilgili görüşlerinin belirtilmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'daki üç Üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına başvuran toplam 270 erkek ve bayan aday öğrenci oluşturmaktadır. Bu okullar; Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuludur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmaya katılanların görüş ve önerilerini almaya yönelik bir anket uygulanmıştır. Anket, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; aday öğrencilerle ilgili kişisel bilgiler, ikinci bölüm; araştırmaya konu olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına girmek için aday öğrencilerin okula giriş amaçları, üçüncü bölüm; aday öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinin önem sırasına göre belirlenmesi, dördüncü bölüm; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının giriş kriterleri ağırlıklarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşler ile son bölümde; aday öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor ve Yüksekokulların amaçlarına ilişkin görüşlerinin önem sırasına göre belirlenmesinden oluşmaktadır.

Araştırmanın verileri, anketin üçüncü, dördüncü ve beşinci bölümleri Yüksekokulların ilgili yönetmeliklerindeki ilgili konulardan alınmış, ikinci bölüm ise geliştirilen bir anket yoluyla toplanmıştır. Anket sorularının oluşturulabilmesi için BESYO'da okuyan öğrencilerin bu okullara giriş amaçları ile ilgili bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Bu kompozisyonlar değerlendirilerek ön anket soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular, uzmanların görüşleri alındıktan sonra Ankara Üniversitesi BESYO'dan 50 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanıp, anlaşılmayan sorular yeniden gözden geçirilerek ankete son şekli verilmiştir.

Veriler, SPSS paket programında analiz edilerek frekans dağılımları ve yüzde değerleri bulunmuştur. Ayrıca seçeneklerin önem dereceleri (örn:1-10 kadar) çıkartılmış ve her bir derece belli bir ağırlık verilerek (örn: 10 dan 1 kadar) her bir seçenek için toplam bir sıralama elde edilmiştir. Sıralama sonucu adayların her bir madde için yaptığı sıralama çarpımı toplamlarından en küçük sayı olan toplam puan 1' den itibaren sıralanmıştır.

Ayrıca bazı sorulara verilen cevaplar arasındaki ilişki kay kare testi ile ($p < 0.5$) anlamlılık düzeyinde bakılmıştır. Bu testin varsayımları karşılayamadığı durumlarda çapraz tablo üzerinden açıklamalar yapılmıştır.

BULGULAR

Ankara'da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına (BESYO) başvuran aday öğrencilerin yaş ortalamaları $x=19.22 \pm 1.96$, ÖSS puanı (Eşit Ağırlıklı) ortalamaları ise $x=122 \pm 7.6$ dir (Tablo1).

Tablo 1: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Değişkenler	N	Minimum	Maximum	Ortalama	Std. Sapma
Yaş	270	16.00	27.00	19.22	1.96
ÖSS Puanı	270	105	154	122	7.6

Aday öğrencilerin %29.3'ü (79 kişi) bayan öğrenciler oluştururken, %70.7'ni (191 kişi) erkek öğrenciler oluşturmuştur. Mezun oldukları okullarla ilişkili olarak %79.6'sı (215 kişi) MEB bağlı okullardan mezun iken, %17'si (46 kişi) Meslek okullarından ve %3.3'ü (9 kişi) özel okullardan mezundurlar (Tablo2).

Tablo 2: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilerin Cinsiyet, Mezun Oldukları Okul ve Kulüp Lisans Dağılımları

Değişkenler	Sayı	Yüzde	
Cinsiyet	Bayan	79	29.3
	Erkek	191	70.7
Mezun Olduğu Okullar	MEB'e bağlı okullar	215	79.6
	Meslek Okulları	46	17.0
	Özel Okullar	9	3.3
Kulüp Lisansı	Belirtmeyen	3	1.1
	Var	179	66.3
	Yok	88	32.6
Toplam	270	%100	

Çalışmaya katılan aday öğrencilerin branşlara göre dağılımları Tablo 3, antrenman yılına ait dağılımları ise Tablo 4' de verilmektedir.

Tablo 3: BESYO'lara Başvuran Aday Öğrencilerin Spor Branşlarına Göre Dağılımları

Branşlar	Sayı	Yüzde(%)
Branşı olmayan	8	3,0
Futbol	83	30,7
Teakwando	15	5,6
Buz Pateni	2	0,7
Voleybol	35	13,0
Basketbol	52	19,3
Yüzme	11	4,1
Judo	4	1,5
Bisiklet	2	0,7
Hentbol	28	10,4
Jimnastik	7	2,6
Atletizm	15	5,6
Karate	2	0,7
Masa Tenisi	2	0,7
Tenis	1	0,4
Halk Dansı	2	0,7
Güreş	1	0,4
Toplam	270	100

Tablo 4: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilerin Antrenman Yıllarına Ait Dağılımları

Antrenman Yılı	Sayı	Yüzde(%)
Belirtmeyen	18	6,7
1 yıl	10	3,7
2 yıl	18	6,7
3 yıl	21	7,8
4 yıl	9	3,3
5 yıl	40	14,8
6 yıl	41	15,2
7 yıl	28	10,4
8 yıl	25	9,3
9 yıl	13	4,8
10 yıl	22	8,1
11 yıl	7	2,6
12 yıl	4	1,5
13 yıl	4	1,5
14 yıl	5	1,9
15 yıl	3	1,1
17 yıl	1	0,4
20 yıl	1	0,4
Toplam	270	100

Bu araştırma sonucunda BESYO' na başvuran aday öğrencilerin BESYO' na giriş amaçları ile ilgili görüşlerinin önem sırasına göre sıralamasında; "Sporu Sevdiği İçin" birinci sırada, "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlik Mesleğini Sevdiği için " ikinci sırada, "Ailesinin teşviki ile girenler ise üçüncü sırada tercih edilirken, diğer görüşler Tablo 5' de önem sırasına göre sıralanmıştır.

Tablo 5: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilerin Okullara Giriş Amaçları

Amaç	Önem Sırası											Puan	Sıra
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
a-Sporu sevdiğim için	172	50	15	5	5	3	1	3	-	-	2	433	1
b-BES öğretmenlik mesleğini sevdiğim için	55	132	16	9	6	4	5	3	1	2	1	556	2
c-Ailemin teşviki ile	3	8	39	46	9	6	9	10	9	7	-	695	3
d-Arkadaş grubumun teşviki ile	-	5	46	35	2	7	10	8	11	8	5	708	4
e-Bed. Eğt. Öğretmen. Teşviki ile	2	2	11	7	34	11	16	10	12	10	7	780	6
f-Kulüp antrenörünün teşviki ile	-	3	5	24	25	29	11	10	15	11	6	884	9
g-BES alanının yeni ve gelişm. Açık olması	11	7	17	22	33	17	14	14	4	6	6	789	7
h-ÖSYM'de bir yeri kazanamamış olmam	9	8	4	5	9	10	13	14	8	4	26	763	5
i-Sporcu olmam nedeni ile	18	29	67	14	29	21	7	6	11	3	3	863	8
j-Antrenörlük mesleğini sevdiğim için	2	10	18	41	21	25	18	18	8	17	-	1007	11
k-Spor yöneticiliğini sevdiğim için	-	4	4	9	22	24	22	9	13	13	16	969	10

Aday öğrencilerin BESYO 'lara giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinin önem sırasına göre sıralanmasında; "Dayanıklılık kriterlerine önem verilmesi" birinci sırada, "Sürat testi kriterlerine önem verilmesi" tercih edenler ikinci sırada, "Beceri-Koordinasyon testi kriterlerine önem verilmesi" tercih edenler ise üçüncü sırada tercih edilirken, diğer giriş kriterlerinin önem sıralaması Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilerin Giriş Kriterlerine İlişkin Görüşlerinin Önem Sırası

Aday öğrencilerin BESYO' nın giriş kriter. İlişkin görüşleri.	Önem Sırası							Puan	Sıra
	1	2	3	4	5	6	7		
a-BESYO'na ÖSS eşit ağırlıklı puan ve merkezi yerleştirme yapılmalı	40	6	12	16	31	23	50	795	4
b-BESYO'na girişte ÖSS puanına öncelik verilmeli	36	43	14	22	36	43	18	816	5
c-BESYO'na girişte dayanıklılık kriterleri. önem verilmeli	89	44	35	28	23	15	4	627	1
d-BESYO'na girişte sürat testi kriterlerine önem verilmeli	18	74	56	39	23	19	5	754	2
e-BESYO'na girişte beceri-koordinasyon kriterlerine önem verilmeli	21	50	79	45	25	14	6	789	3
f-BESYO'na girişte spor branşı ile seçime önem verilmeli	44	19	45	60	34	27	8	845	6
g-BESYO'na girişte mülakat sınavı uygulanmalı	16	22	7	14	38	36	70	1077	7

Aday öğrencilerin BESYO' nın giriş kriterlerinin ağırlıklarına ilişkin görüşlerinde "Sürat testinin yüzde katkısı"birinci sırada, "Spor branşlarının yüzde katkısı" ikinci sırada, "Dayanıklılık testinin yüzde katkısı" ise üçüncü sırada belirtilmiştir (Tablo7).

Tablo 7: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilerin Giriş Kriterlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (%)

Değişkenler	Dağılım (%)											Puan	Sıra
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100		
a-ÖSS puan katkısı	16	58	77	54	36	23	2	1	-	-	1	6636	4
b-Dayanıklılık testi katkısı	13	42	110	74	11	13	2	3	-	2	-	6413	3
c-Sürat testi katkısı	9	102	101	32	6	4	6	5	2	1	2	4691	1
d-Beceri-koordinasyon testi katkısı	16	51	109	53	12	11	8	3	1	2	4	6676	5
e-Spor branşlarının katkısı	32	98	45	41	19	16	3	3	2	1	10	6342	2

Çalışmaya katılan aday öğrencilerin BESYO'ların amaçlarına ilişkin görüşlerinde ise, birinci sırada "BESYO'ların sadece Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren kurum" oldukları birinci sırada, "BESYO'ların Türk Sporuna Spor Yöneticisi yetiştiren kurum" oldukları ikinci sırada, belirtilirken "BESYO'ların Türk Spor Politikasını yönlendiren kurum" olduğu görüşü üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 8).

Tablo 8: BESYO'larına Başvuran Aday Öğrencilerin BESYO'larının Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

BESYO'ların Amaçları	Önem Sırası								Puan	Sıra
	1	2	3	4	5	6	7	8		
a- Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren kurumlardır	100	29	25	25	14	11	16	17	717	1
b- Spor yöneticisi yetiştiren kurumlardır	44	66	37	21	38	19	6	1	725	2
c- Antrenör yetiştiren kurumlardır	9	49	69	40	25	21	18	2	846	6
d- Türk sporunun sorunlarını araştıran ve çözüm üreten kurumlardır.	44	34	16	50	21	22	19	7	857	7
e- Türk spor politikasını yönlendiren kurumlardır	14	23	21	40	22	25	25	2	734	3
f- Sporcu başarısını Artırmaya yönelik bilgiler üreten kurumlardır	16	22	26	27	20	50	19	3	783	4
g- Öğretmenlere hizmetiçi eğitim veren kurumlardır	15	16	31	37	25	31	38	4	1037	8
h- Fiziksel aktivitelerle toplum sağlığını kazandırmayı amaçlamaktadır	29	28	24	16	39	17	29	9	793	5

Çalışmaya katılan aday öğrencilerin aşağıda belirtilen ve çapraz tablo üzerinden açıklanan sorulara verdiği cevaplar arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p > 0.05$)

Çalışmada aday öğrencilerin BESYO'nun giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinden "BESYO'larına girişte ÖSYM puanına değerlendirmede öncelik verilmelidir" maddesi ile ÖSS puanı katkısının yüzde ağırlığı arasındaki ilişkinin çapraz tablo üzerinden yapılan analiz sonucunda, ÖSS puanına birinci derecede önemli bulunanların oranının % 13.4 olduğu görülmüştür. ÖSS puanına

birinci derece öncelik vermeyenlerin ise oranı %86.6 dır. Buna göre adayların çoğunun ÖSS katkı puanlarını % 50 altında değerlendirdikleri söylenebilir.

Çalışmada aday öğrencilerin BESYO' ların giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinden "BESYO' na girişte dayanıklılık testi kriterlerine önem verilmelidir" maddesi ile dayanıklılık testi katkısının yüzde ağırlığı arasındaki ilişkinin çapraz tablo üzerinden yapılan analiz sonucunda, dayanıklılık testini birinci derecede önemli bulanların oranı % 33, dayanıklılık testinin katkısını birinci derecede değerlendirmeyenlerin oranı ise % 67 dir. Sonuç olarak; adaylardan bu testin katkısını birinci derecede önemli bulanlar, dayanıklılık testinin katkısını % 50 nin altında olmasını belirtirken, birinci derecede değerlendirmeyenlerin büyük kısmı dayanıklılık testinin katkısını % 30 altında olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Çalışmada aday öğrencilerin BESYO' nun giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinden "BESYO' larına girişte sürat testi kriterlerine önem verilmelidir" maddesi ile "sürat testi katkısının yüzde ağırlığı" arasındaki ilişkinin çapraz tablo üzerinden yapılan analiz sonucunda, aday öğrencilerin "sürat testinin" katkısına birinci derecede önemli bulanların oranı % 6.7 dir, birinci derecede değerlendirmeyenlerin oranı ise % 93.3 tür. Buna göre, sürat testinin katkısını birinci derecede önemli bulan adayların % 40 altında puan verdikleri görülürken, birinci derecede değerlendirmeyen adayların çoğu sürat testinin katkısını % 30 altında olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Çalışmada aday öğrencilerin BESYO' nun giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinden "BESYO' larına girişte beceri-koordinasyon testi kriterlerine önem verilmelidir" maddesi ile "beceri-koordinasyon testi katkısının yüzde ağırlığı" arasındaki ilişkinin çapraz tablo üzerinden yapılan analiz sonucunda, beceri-koordinasyon testini birinci derecede önemli bulanların oranı % 7.8 dir, birinci derecede değerlendirmeyenlerin oranı ise % 92.2 dir. Buna göre adayların beceri-koordinasyon testi kriterlerine ilişkin katkı puanını % 30 altında değerlendirdikleri söylenebilir

Çalışmada aday öğrencilerin BESYO' lannın giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinden "BESYO' larına girişte spor branşlarının seçimine önem verilmelidir" maddesi ile "spor branşlarının katkısının yüzdesel ağırlığı" arasındaki ilişkinin çapraz tablo üzerinden yapılan analiz sonucunda, spor branşlarının katkısına birinci derecede önemli bulanların oranı % 16.3 tür, birinci derecede değerlendirmeyenlerin oranı ise % 83.7 dir. Sonuç olarak birinci derecede önemli bulanların spor branşlarının katkısını % 50 altında olmasını belirtirlerken, birinci derecede önemli bulmayanlar ise % 40 altında olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

SONUÇ

Beden Eğitimi ve Spor; bireylerin bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimlerini sağlayan; bilgi beceri ve liderlik gibi yetenekleri geliştiren ve toplumsallaştıran; boş zamanları değerlendiren; mücadeleci azimli ve kararlı olma gibi kişilik özelliklerini geliştiren ve bireyi sorunlardan uzaklaştırarak stres atmalarını sağlayan bir bilimdir ^(4,6,10,11,12).

Ülkemizde Üniversitelerin BESYO' ları spor talebine karşı personel ihtiyacını sağlayan kurumlardır. Bu yüksekokulların genel amacı, kaynakları en optimal şekilde kullanarak ülkenin bu anlamda ihtiyaç duyduğu vasıflı elemanı yetiştirmektir ⁽⁸⁾. Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimsi olacak adaylar genelde üniversite giriş sınavlarında genellikle düşük puan almış öğrenciler arasından ön kayıt sistemine göre seçilmektedir. Adaylar, her şeyden önce üniversitelerin diğer bölümlerine alınan öğrencilerle benzer standartlara sahip olmalıdır. Başka bir anlatımla üniversite giriş sınavlarından yüksek puan almış olmalıdır. Çünkü adayın iyi bir lise eğitimi almış olması ve başarılı bir öğretmen olabilmek için gerekli bilgi birikim ve beceriye sahip olması önemlidir. Ancak bütün bu görüşlere rağmen, günümüzde BESYO larına giriş kriteri olarak ÖSS puanının oldukça düşük olduğu görülmektedir (Tablo1).

BESYO' larına başvuran adaylarla ilgili şimdiye kadar yapılmış araştırma sonuçlarında; adayların BESYO' larına giriş amacının %43.79 öğretmenlik idealleri olduğu için ve öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih ettikleri belirtilmiştir ⁽¹⁰⁾. Çalışmamızda ise aday öğrencilerin BESYO' larına giriş amaçlarında %63.7 "sporu sevdiği için" tercih edenler birinci ve %20.4 "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih edenler ise ikinci önem sırasında belirtmişlerdir. Benzer bulgular Koç ⁽⁶⁾ ve Kasap ⁽⁷⁾ tarafından yapılan araştırma bulguları ile desteklenmektedir. Bu konuda yapılmış araştırmalarda öğretmenlerin mesleklerini severek ve isteyerek seçmelerinin onların çalışma hayatında başarılı verimli ve üretken olmalarını ve çaba harcamaları gerektiğini ortaya koymaktadır ^(10,12). Çünkü Beden Eğitimi Öğretmenliği çok özel niteliklere sahip olmayı gerektiren bir meslek olduğu ve bu niteliklerin adayda bulunmasına özen gösterilmesi gerektiği vurgulanmaktadır ⁽¹²⁾.

Günümüzde ülkemizde öğrencilerin seçecekleri meslekleri tanımlarını sağlayacak ve sağlıklı meslek seçmelerine yardımcı olacak mesleki rehberlik hizmetleri oldukça sınırlı bulunmaktadır ^(6,9). Bu nedenle öğrenciler kendi yetenek, ilgi ve kişilik özelliklerinin pek farkında olmadan mesleklerinin özellikleri hakkında çoğu kez toplumda yada ailede oluşan değerlere göre meslek seçme zorunda kalmaktadırlar. Oysa yapılan araştırmalar bir meslekteki başarının yetenek kadar ilgiye de bağlı olduğunu ortaya koymaktadır ⁽¹⁰⁾. Çalışmamızda ise aday öğrencilerin BESYO' larını seçme amaçları arasında "Aile teşviki ile başvurmak" üçüncü önem sırasında belirtilmiştir.

Aday öğrencilerin BESYO'larının giriş kriterlerine ilişkin görüşlerinin önem sırasına göre sıralamasında; "Dayanıklılık kriterlerine önem verilmesi" %33.9 ile birinci "sürat testine önem verilmesi" %6.7 ile ikinci ve "beceri-koordinasyon testi" %7.8 ile üçüncü sırada tercih edilmiştir. Tüm bu sonuçlardan aday öğrencilerin kulüp ve antrenörleri ile yaptıkları spor branşından kazandıkları eğitimin, girmek istedikleri okul ile ilgili bilgilenmeyi olumlu yönde etkilemiş olduğu görülmektedir. Çünkü çalışmaya katılan üç üniversite ve genelde Türkiye' deki BESYO'ların tümünün sınav programlarında öncelikli sınav dayanıklılık testidir ^(2,5,6). Ayrıca adaylar Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği için gerekli fizik, kapasite ve beceriye sahip olmalıdırlar. Bu özelliklerin bir kısmını üniversite eğitimi sırasında öğrencilere kazandırmak mümkündür. Ancak eğitimde "becerilerin öğretilmesi yerine mükemmelleştirilmesi" içinde zaman ayrılması gerekir. Bu nedenle beden eğitimi ve spor eğitimcisi olacak adayların bu temel becerileri daha önceki eğitimleri sırasında almış ve kazanmış olmaları önemlidir ⁽¹²⁾.

Aday öğrenciler BESYO'na giriş kriterlerine verdikleri yüzdesel dağılımda; birinci "sürat testinin katkısı (%37.8), ikinci spor branşlarının katkısı (%36.3) ve üçüncü sırada dayanıklılık testinin katkısı (%15.6) yer almaktadır. Bu sıralamadan aday öğrenciler kendi becerilerini duygusal olarak değerlendirerek; sürat testini birinci sırada, kendi yapmış oldukları spor branşını ise ikinci önem sırasında belirtmişlerdir.

Aday öğrencilerin BESYO'larının amaçlarına ilişkin görüşleri önem sırasına göre açıklandığında; öğrencilerden %37.3'ü BESYO'larını sadece beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştiren kurumlar olarak belirtirken, %16.3'ü, BESYO'ların Türk sporuna spor yöneticisi yetiştiren kurumlar olduğunu ve %5.2'si BESYO'larını Türk spor politikasını yönlendiren kurumlar olarak belirtmişlerdir. Araştırmada adayların başvurmuş oldukları üç Üniversitenin kuruluş amaçları farklı olmakla birlikte, temelde beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştiren kurumlardır. Bu kurumlar Beden Eğitimi Öğretmenliğinin yanısıra, antrenör ve yönetici de yetiştirmektedir. Buradan, aday öğrencilerin BESYO'larının amaçları ile ilişkili olarak ilk iki sıralamada doğru bilgilendirildikleri ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlik mesleğinin toplumda antrenörlük ve spor yöneticiliği alanlarından daha fazla kabul gördüğünü ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına başvuran aday öğrencilerin sporu ve öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih ettikleri ayrıca BESYO'nun amaçlarına ilişkin görüşlerinde ise, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni yetiştiren bir kurum olarak belirtmişlerdir.

ÖNERİLER

1- Öğrencilerin seçecekleri meslekle ilgili bilgilendirilmelerinde, Milli Eğitim Bakanlığı orta dereceli okullara Beden Eğitimi Spor Yüksekokullarında içinde bulunduğu tüm meslekleri içeren ve tanıtan Yüksekokul ve Üniversitelerle ilgili kitapçık dağıtabilir, bu tanıtları internet ortamında yapabilir.

2- Öğrencilerin meslekle ilgili bilgilendirilmelerinde, MEB'na bağlı orta dereceli okullardaki Beden Eğitimi Öğretmenleri BESYO' larını içeren bütün meslek grupları (örn; öğretmenlik, antrenörlük, yöneticilik vb) hakkında ilgili öğrencileri bilgilendirebilir.

3- BESYO'larında bölünme (örn; BES öğretmenliği, Antrenörlük ve Spor yöneticiliği gibi) giderek yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Bu bölümlere başvuran aday öğrencileri değerlendirmede, ÖSS puanından ilgili testlere kadar bölünme ile ilgili doğru bir değerlendirme ve yönlendirme yapılırsa; düşük puan alıp herhangi bir yeri kazanamamış öğrenci yerine, gerçekten BESYO'larına girmeyi amaçlayan, daha önce belli bir spor disiplini almış öğrenciler okullara alınabilir.

4- BESYO'larına başvuruda ÖSS puanı yüksek tutulabilir, değerlendirmede ise yine ÖSS puanının katkısı yüksek olabilir (örn; min.%25).

KAYNAKLAR

- 1- Açıkada, C., Beden Eğitiminin, Spor Eğitimine, Sporda Yeni Felsefeler, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor, II. Ulusal Sempozyumu,16-18 Aralık 1993, Sayfa: 50-71.
- 2- Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Sınav Klavuzu,1999.
- 3- Bakır, M., Personel Politikası Yaklaşımı ile Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri için Bilimsel Re-Organizasyon Teklifi, Spor Bilimleri Kongresi I, Hacettepe- Ankara,1991,Sayfa:197-201.
- 4- Gökmen, H., Gençlerin gelişmelerinde Beden Eğitiminin Rolü (Fiziksel, Psikolojik ve Sosyal Gelişimde), Orta Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları, Ankara,TED yayını,1988, Sayfa:59-68.
- 5- Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Sınav Klavuzu,1999.
- 6- Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Sınav Klavuzu,1999.
- 7- Kasap, H., Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Öğreniminde Mesleki Tercihlerin İncelenmesi ve Sonuçları, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor, II. Ulusal Sempozyumu,16-18 Aralık 1993, Manisa, Sayfa: 481-488.
- 8- Koç, N., Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Mesleki İlgileri, 50. Yıla Armağan- Ankara, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, No: 36, 1973.
- 9- Kuzgun, Y., Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yeteneklerine Uyan Meslekleri Tanımlarına Etkisi, Ankara, A.Ü. Eğitim Bilimleri Yayını,No: 188, 1982.
- 10- Saracaloğlu, A.S. ve Varol, R., Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenleri, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor, I Ulusal Sempozyumu,19-21 Aralık 1991, İzmir, Sayfa:313-325.
- 11- Simon, Robert L., Sports and Social Values. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1985
- 12- Tamer,K., Beden Eğitimi ve Spor Eğitimselilerinin Yetiştirilmesi, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor, I. Ulusal Sempozyumu,19-21 Aralık 1991, İzmir, Sayfa:397-403.